

Kilde nr. 37: Veteranernes vilkår

Jyllands-Posten, 20.06.2010

Det begyndte for alvor med Balkan-veteranerne. Det er fortsat med de danske soldater fra Irak-krigen. Det fortsætter med de hjemvendte fra krigen i Afghanistan.

Det handler om flere tusinde mennesker. Foreløbig. Og de har det skidt.

Op mod 10 pct. af de godt 26.000 soldater, som siden 1992 har været udsendt på hårde missioner for Danmark, vurderes at have alvorlige psykiske problemer.

Morgenavisen Jyllands-Posten har talt med flere end 20 krigsveteraner, der er blevet ramt på psyken. Vrede.

Afmagt. Mareridt. Sorg. Og svigt. Det er de ord, der går igen, når de fortæller om at være kommet hjem fra krigszonen.

Flere sover med våben ved siden af sengen. Andre lever bag nedrullede gardiner. Flere er bange for andre mennesker.

Nogle lever af mad fra containere.

Deres liv er en daglig kamp for at få hold på tilværelsen og et mentalt minefelt af selvmords- og tvangstanker, desperation og ensomhed.

Hjælpen fra de offentlige instanser er sparsom. Der er kun få til at samle dem op, når krigsveteranerne går ned.

Fagforeningen Hærens Konstabel- og Korporalforening forsøger med initiativet Livlinen at nå nogle af de trængte.

Livlinen har kontakt til 342 veteraner. Alle har svære psykiske problemer. Ud af disse har de 303 forsøgt at begå selvmord, 189 mere end én gang. Livlinens seneste opgørelse fra juni i år viser også, at 288 af veteranerne har misbrugsproblemer.

262 af Livlinens veteraner er blevet single efter deres udsendelse, og 70 ser ikke længere deres børn eller er ved at miste kontakten til dem.

Krigen sidder i kroppen

I artikelserien "Hjem fra krigen" satte Morgenavisen Jyllands-Posten i foråret navn og ansigt på en række af de soldater, der er vendt hjem fra krigene i Afghanistan og Irak med hårde fysiske skader. Deres liv blev med ét forandret, da de blev skudt eller ramt af en vejsidebombe.

Serien afdækkede, hvordan de fysisk sårede får afslag på helt banale hjælpemidler som proteser og kørestole, og hvordan krigen på slagmarken bliver afløst af nye kampe på hjemmefronten mod landets kommuner.

Antallet af de fysisk sårede soldater stiger. Det samme gør antallet af soldater, der er mærket af krigen i deres sind. Den type skader er ikke umiddelbart synlige, men deres problemer er lige så store.

"Hjem fra krigen" sætter i den kommende tid fokus på soldater, der lider af posttraumatisk stresssyndrom, depression og andre psykiske lidelser.

Voksende problem De tog ud for at hjælpe andre. I dag har de selv brug for hjælp, og samfundets viden om veteranernes ve og vel er begrænset. Først i 2011 offentliggøres den første egentlige undersøgelse af, hvilke konsekvenser det har haft for de danske soldater

og deres pårørende at være udsendt. Undersøgelsen er ikke finansieret af forsvaret eller staten - men af en privat fond.

Psykiske lidelser kan ulme i sindet i årevis, før de for alvor bryder ud. Flere eksperter vurderer derfor, at Danmark kun har set de første fragmenter af et voksende samfundsproblem.

Økonomisk og menneskeligt. Politikerne har længe talt om en ny veteranpolitik for de danske soldater. Veteranerne venter. På handling og i håb om at få det bedre.

Det vil lykkes for nogle. Men en del danske krigsveteraner har det så dårligt, at de ifølge krisepsykologer og psykiatere aldrig vil få et helt normalt liv. Hvad vil Danmark stille op?.

Jakob Buch Kleist

Alder: 26 år.

Bopæl: Slagelse.

Missioner: Afghanistan hold 1, 2006, og Afghanistan hold 5, 2008. Panserinfanterist.

Psykisk påvirkning: Ifølge neurologer blev hans hjernebark vredet og forskubbet ved en voldsom eksplosion i 2008, hvor han befandt sig i en pansret mandskabsvogn, der blev ramt af en panserværnsraket under en opgave ved Armadillo-basen. Fik desuden hjerne-rystelse, knubs og mindre brandsår.

Isolerede sig, da han kom hjem og drak i perioder meget. Blev aggressiv og reagerede med voldsomme vredesudbrud, når den mindste lille ting ikke gik efter hans hoved.

Forsøgte at begå selvmord.

Status i dag: Lider af depression, posttraumatisk stresssyndrom og har fået konstateret tinnitus. I medicinsk behandling og går til samtaler med en psykolog.

Forsvaret er ved at arrangere, at han også kommer i konsultation hos en psykiater.

Ansæt som overkonstabel ved Gardehusarregimentet, Antvorskov Kaserne i Slagelse. Er for tiden deltidssygemeldt.

Thomas Furustubbe

Alder: 42 år.

Bopæl: Næstved.

Missioner: Kroatien hold 3 i 1993, hold 5 i 1994, hold 7 i 1995 og hold 8 i 1995. Bosnien hold 1 i 1996.

Psykisk påvirkning: Har fået diagnosen posttraumatisk stress.

Får medicin mod depression.

Behandles af psykolog og psykiater.

Status i dag: Førtidspensionist.

Bruger det meste af dagen ved sin computer og i sin sofa.

Michael Møller

Alder: 32 år.

Bopæl: Holbæk.

Missioner: Kosovo 2003, hold 8. Irak 2004, hold 3. Udsendt som konstabel med Den Kongelige Livgarde, Høvelte Kaserne.

Psykisk påvirkning: Fik posttraumatisk stresssyndrom, tænkte på krigen døgnet rundt og planlagde at begå selvmord.

Var sygemeldt i et år. Modtog psykologhjælp af forsvaret og fik psykiatrisk og medicinsk behandling.

Status i dag: Medicinfri. Går stadig til samtaler med en psykolog og en psykiater. Arbejder som fængselsbetjent i Vestre Fængsel. Far til en dreng på fire år og en pige på to år. Skilt.

René Pamperin

Alder: 45 år.

Bopæl: Slagelse.

Missioner: Nato-soldat, major og chef for signal-og kommunikationstjenesten i Bosnien, hold 13 i 2002. Major og næstkommanderende for det civile-og militære samarbejde i Helmand-provinsen i Afghanistan, hold 1 i 2006. Major og chef for det civile-og militære samarbejde i Afghanistan, hold 2 i 2006-2007. Fortsatte som chef en måned på Afghanistan hold 3, 2007, da dette hold ikke var klar til at afløse.

Psykisk påvirkning: Oplevede kolleger blive dræbt. Sad med en døende ung mand i sine arme. Gik ned med stress, samt stærkt belastet af at have ansvaret for, om hans soldater kom hjem igen. Sygemeldt kort efter hjemkomsten fra Afghanistan. Skilt efter 23 års ægteskab. Overvejede at begå selvmord.

Søgte psykologhjælp hos forsvaret. Er far til en datter på 17 år, en dreng på 22 år og en dreng på 24 år og har haft det psykisk hårdt med, at den ældste søn var af sted på hold 7 som infanterist i Afghanistan og skal af sted igen i 2011.

Status i dag: Lider af posttraumatisk stresssyndrom og depression. Får flashback, mareridt og vågner op badet i sved ved blot at tale om sine oplevelser i Afghanistan. I psykiatrisk og medicinsk behandling. Afskediget af forsvaret med svagelighedspension.

Søgte i februar 2009 kommunen om førtidspension.

Halvandet år efter er der stadig ikke truffet en afgørelse i sagen. Er gift på ny. Bliver far til en lille dreng om få uger.

Christian Badsted

Alder: 46 år.

Bopæl: Frederiksværk.

Missioner: Cypern 1983, 1985 og 1988 og Irak 1991-92.

Psykisk påvirkning: Ser psykiater, får dagligt tre forskellige piller mod bl. a. angst og depression.

Følsom over for høje lyde og bevægelser. Har ofte mareridt, hvor han hele tiden skal genlade sit gevær, men ikke kan. Har forsøgt tage sit eget liv ved at drikke benzin.

Status i dag: Førtidspension. Bruger dagen på internettet og ser en masse tv. Forlader kun sin lejlighed, hvis han har et bestemt formål, f. eks. for at hæve penge. Men det sker om natten. Drikker ca.

10 øl om dagen, så den ikke føles så lang. Bliver kørt til psykiater af en kontaktperson.

Søren Deleuran

Alder: 46 år.

Bopæl: Dyssegård ved København.

Missioner: Kroatien hold 4 i 1993.

Psykisk påvirkning: Har fået diagnosen posttraumatisk stress. Får to slags lykkepiller, oplever depressiv tilstand, føler sig meget isoleret. Får hjælp hos psykiater. Har været tæt på at tage sit eget liv. Bliver nemt vred og opfarende. Har stadig flashbacks fra Kroatien. Græder meget, alene ved lyden af f. eks. en helikopter.

Status i dag: På kontanthjælp. Føler ikke, at han har noget at lave. Bruger dagen på at gå med sin hund og se dvd. Forsøger at sælge sin lejlighed, som er så dyr at bo i, at han ofte må finde sin mad i containere.

Hans Holm

Alder: 35 år Bopæl: Fredensborg Missioner: Kosovo hold 1, 1999-2000, udsendt med Ingeniørtropperne, Farum Kaserne. Irak hold 1, 2003, udsendt som overkonstabel, panserinfanterist og sygehjælper med Jydske Dragonregiment.

Psykisk påvirkning: Gik ned med stress og røg ud i et misbrug. Overvejede på et tidspunkt at begå selvmord.

Status i dag: Kontanthjælpsmodtager. Lider af posttraumatisk stresssyndrom og depression. Har problemer med sin korttidshukommelse. Modtager psykologhjælp af forsvaret og er i behandling hos en psykiater. Får medicin mod sine psykiske lidelser.

Shaun James Aggerholm

Alder: 43 år.

Bopæl: Viborg.

Missioner: Kroatien hold 7 i 1995.

Psykisk påvirkning: Har fået diagnosen posttraumatisk stress. Mange flashbacks fra udsendelsen.

Begyndende depression. Får psykologhjælp.

Status i dag: Førtidspensioneret med tjenestemandspension.

I dårlige perioder vil han helst være alene. Har haft frivillige jobs, f. eks. som operatør i en biograf.

Finn Sennik Jensen

Alder: 47 år.

Bopæl: Skælskør.

Missioner: FN-soldat i Kroatien, hold 4 i 1994.

Nato-soldat i Bosnien, hold 2 i 1996-1997, hold 9 i 2000 og hold 15 i 2002. Afghanistan, hold 2 i 2006-2007.

Psykisk påvirkning: Modløshed, rastløshed og konstant uro i kroppen. Gik fra sin kæreste gennem 22 år, som han har en voksen datter med. Overvejede at begå selvmord. Søgte psykologhjælp hos forsvaret.

Status i dag: Lider af posttraumatisk stresssyndrom og bliver hurtigt vred. Går til samtaler med en psykolog og en psykiater. Arbejder som konstabel og bjærgningsmand ved Antvorskov Kaserne i Slagelse. Har fået en ny kæreste.

Kenneth Nielsen

Alder: 33 år.

Bopæl: Odense.

Missioner: Kosovo hold 4 i 2000 og Irak hold 4 i 2004.

Psykisk påvirkning: Har fået diagnosen posttraumatisk stress. Får medicin mod stress, søvnmangel og voldsomt temperament. Vågner ofte badet i sved med kvalme. Får psykologhjælp. Har én gang forsøgt at tage sit liv.

Status i dag: Går på sygedagpenge og har søgt førtidspension i to-tre år. Det meste af dagen går foran computeren. Har det bedst hjemme i lejligheden.

Peter Kjærgaard Voss

Alder: 37 år.

Bopæl: Sønder Kirkeby.

Missioner: FN-soldat i Sarajevo i 1995, hold 6.

Nato-soldat i Bosnien i 1999, hold 7. NATO-soldat i Kosovo i 2002, hold 6.

Psykisk påvirkning: Modløshed. Drak og tog stoffer i en periode. Gik fra sin kæreste og fik en psykisk nedtur, der kulminerede, mens han i 2006-2008 arbejdede som falckredder. Overvejede flere gange at tage sit eget liv. Gik til få samtaler med forsvarrets psykologer og kom i psykiatrisk og medicinsk behandling.

Status i dag: Medicinfri.

Lider af posttraumatisk stresssyndrom. Arbejdsløs.

Har fået en ny kæreste og skal være far i december.

Bendt Steen Klamer

Alder: 43 år.

Bopæl: København.

Missioner: FN-soldat på Cypern, hold 53-54, 1990. FN-soldat i Kuwait, 1991. FN-soldat i Kroatien, hold 1, 1992. FN-soldat i Bosnien, hold 1, 2 og 3, 1992-1994. FN-soldat i Bosnien, hold 5, og Nato-soldat i Bosnien, hold 1, 1995. Nato-soldat i Kosovo, hold 1, 1999-2000. Nato-soldat i Bosnien, hold 15, 2003. Nato-soldat i Afghanistan, hold 2, 2005.

Nato-soldat i Irak, hold 7, 2007. Nato-soldat i Afghanistan, hold, 5, 2008.

Psykisk påvirkning: Mærkede konstant uro i kroppen efter at have været udsendt på tre hold i træk i Bosnien. Slog det hen ved at tage af sted på nye missioner.

Uroen blev mere udtalt efter hjemkomsten fra Irak. Gad ikke være sammen med sine venner, kunne ikke holde ud at være i sin lejlighed og fik søvnproblemer. Følte sig ikke hjemme i Danmark og følte per re-fleks efter et våben, hvis han følte sig utryg på gaden.

Status i dag: Langtidssygemeldt fra sit job som overkonstabel af 1. grad på Antvorskov Kaserne i Slagelse. Har fået at vide af sin psykolog og sin psykiater, at han lider af posttraumatisk stresssyndrom.

Er i medicinsk behandling.

Overvejer at blive udsendt igen til Irak i november i år eller til Afghanistan i 2011, hvis han får det bedre. Har en kæreste, der ikke er glad for ideen.

Thomas Bøje Frederiksen

Alder: 45 år.

Bopæl: Fuglebjerg.

Missioner: FN-soldat i Kroatien 1993-1994. Udsendt som konstabel med Gardehusarregimentet i Næstved på Eccokompagniet hold 3. Udsendt med Slesvigske Fodregiment, Haderslev Kaserne, på Eccokompagniet hold 4. Var observationspostmand ved fronten.

Psykisk påvirkning: Lider af posttraumatisk stresssyndrom, traumer og har modtaget psykologhjælp af forsvaret. Har flere gange været indlagt til psykiatrisk behandling. Forsøgte at begå selvmord i 2005.

Status i dag: Førtidspensionist.

Fraflyttet sin tidligere kæreste, som han har tvillingedrenge på fire år med. Arbejdsskadesag verserer stadig. Eneste ønske er at få fred og ro fra det offentlige system og være far for sine børn.

Jesper René Christensen

Alder: 39 år.

Bopæl: Korsør.

Missioner: Kroatien hold 2 i 1992 og Kroatien hold 3 i 1993.

Psykisk påvirkning: Har fået diagnosen posttraumatisk stress. Får hjælp hos psykolog og psykiater. Får beroligende medicin og antidepressiv medicin.

Ramt af selvmordstanker i flere år. Får ofte flashbacks og mareridt fra Kroatien.

Status i dag: Arbejdsløs på kontanthjælp. Håber på førtidspension.

Har fået det bedre efter medicinsk behandling. Men er nødt til at tage beroligende medicin, hvis han skal forlade sin lejlighed f. eks. for at handle.

Farer sammen, hvis han hører høje lyde. Bliver nemt vred, hvis han f. eks. skal vente i en kø.